

Roș HaȘana - Anul nou evreiesc ראש השנה [anul 5779]

Roș HaȘana cade în primele două zile ale lunii Tișrei, care este prima lună a calendarului evreiesc actual, fiind echivalentă cu luna Septembrie și, câteodată, cu o parte din luna Octombrie. În tradiția evreiască, după cum apare în Mișna, tractatul Roș HaȘana, sunt patru ani noi în perioade diferite a anului, unul pentru ani, unul pentru plante, unul pentru regi și sărbători și unul pentru animale și donații. Sărbătoarea ține două zile, care sunt zile de judecare a omului și în care i se scrie destinul pentru anul care vine. Semnătura pe această decizie se va pune de Yom Kipur, adică după zece zile, în care are timp să revină de pe drumul greșit pe care merge, să se pocăiască prin rugăciuni și cereri de iertare. Din cauza asta aceste zile sunt așa de importante și se spun în ele rugăciuni de iertare care se numesc "Selihot" și care încep încă înainte de Roș HaȘana. În tradiția evreiască prima zi este și ziua încoronării Lui Hakadoș Baruch Hu ca Regele omenirii. În afară de asta este și Anul Nou, adică prima zi a anului. Cea mai importantă mițva a sărbătorii este audiția suflatului în Șofar.

După regulile calendarului evreiesc, prima zi de Roș HaȘana nu poate cădea duminică, miercuri sau vineri, după regula care se numește "La Adu roș" לא אד"ו ראש.

Numele sărbătorii

În Tanach se numește "Iom Trua" (Deuteronom 29:1), adică zi de sunet de șofar și "zichron trua" (Levitic 23:24), adică amintire de sunet de șofar. Numele de Roș HaȘana nu apare deloc în Tora, ci mult mai târziu, în cărțile înțelepților Hazal. În rugăciunile de Roș HaȘana sărbătoarea se numește "Iom HaZichron", adică ziua de reamintire, de aducere în memorie. Mai sunt și alte nume ca "Iom HaDin", ziua judecării, care este și numele de Roș HaȘana și de Iom Kipur. Aceste două zile și cele zece zile dintre ele se mai numesc "Iamim Noraim" ימים נוראים, adică zile groaznice, de judecată. Încă un nume este "Kese" כסה, care înseamnă lună, și era denumirea de Roș Hodeș, pentru ca mai târziu să rămână numai unul dintre numele acestei sărbători, care este Roș Hodeș, prima zi a lunii Tișrei.

Sursa acestei sărbători o găsim în Tora:

"Domnul a vorbit lui Moise și a zis: Vorbește tuturor Bnei Israel și spune-le: în luna a șaptea, în cea dintâi zi a lunii, veți avea o zi de Șabat (odihnă), de reamintire de sunet (de șofar), o adunare (sau chemare) sfântă. Nu veți face nici o muncă și veți aduce jertfe Domnului." (Levitic 23:23-25).

"În luna a șaptea, în cea dintâi zi a lunii, veți avea o adunare (sau o chemare) sfântă, o zi de sunet de șofar. Să aduceți, pentru ardere, ofrande cu un miros plăcut." (Numeri 29:3).

Este interesant că, din cele cinci sărbători descrise în pericopa Pinhas (Numeri 29), în patru din ele repetăm în rugăciunea de Șmone Esre pe care o spunem de acea sărbătoare, exact numele scris în Tora și numai de Roș

HaŞana numele este diferit. Singura miţva care apare în Tora este "sunatul de şofar". Dar noi ştim din rugăciune că Roş HaŞana, la fel ca şi Yom Kipur, este o zi de iertare, rugăciune, pocăinţă, ispăşire. După tradiţie, Roş HaŞana este prima zi din cele zece zile de căinţă "Teşuva". Este o perioadă de căinţă şi iertare şi rugăciunile de Roş HaŞana includ conţinutul acestei zile.

Toate schimbările şi adaptările acestea au fost făcute de Hazal, care, în primul rând a lungit sărbătoarea de la o zi, după cum este scris în Tora, la două zile, în toată lumea, inclusiv Israel. Spre deosebire de toate sărbătorile care în Israel țin o zi şi în Diaspora două zile, Roş HaŞana este singura care ține două zile peste tot. Asta s-a în întâmplat după trecerea la un calendar fix unic. Până atunci, fiecare aşezare stabilea luna după observare. În momentul în care s-a trecut la calendarul fix, era nevoie să se asigure că toţi ştiu când este Roş HaŞana, aşa că, au stabilit două zile şi în Ereţ Israel.

Care sunt caracteristicile sărbătorii ?

- Ziua aceasta se numeşte încă din Tora "Iom Tov", adică "zi de sărbătoare"
- De zilele astea **nu se lucrează**. În prima zi este interzis din Tora, iar a doua zi este interzis de la înţelepţi דרבנן.
- **Ziua încoronării** Domnului ca unic Dumnezeu al lumii. În onoarea acestui eveniment ne îmbrăcăm în haine de sărbătoare şi suflăm în trompete (şofar)
- **Zi de judecată** pentru toţi oamenii. După tradiţie, Roş HaŞana este o zi în care se hotărăşte soarta fiecărui om, după faptele lui din anul care a trecut şi în consecinţă soarta de anul viitor. În Talmud, tractatul Roş HaŞana 16:b scrie: "A spus Rabi Iohanon: trei cărţi se deschid de Roş HaŞana, unul pentru răi absoluţi, unul pentru buni (Tadik) absoluţi, unul pentru mediocri. Bunii absoluţi scriu şi se semnează pe loc pentru viaţă, răii absoluţi scriu şi se semnează pe loc pentru moarte, iar cei mediocri (din mijloc) rămân şi „se clatină” de Roş HaŞana până în Yom Kipur, când cei care au câştigat judecata se înscriu la viaţă, iar cei care au pierdut se înscriu la moarte."
- **Prima zi a anului**. În Tora anul începe de luna Nisan care este luna primăverii, luna ieşirii evreilor din Egipt. Numai în Mişna şi în celelalte cărţi a lui Hazal a apărut termenul de Roş HaŞana, adică începutul anului din luna Tişrei.
- **Şofar**. În Tora sărbătoarea este numită după suflarea şi auzirea şofarului. Sunt multe explicaţii despre ce simbolizează suflarea în şofar. Dar să fim atenţi, miţvaua nu este suflatul ci auzitul. Trebuie să fim la sinagogă să auzim. Să nu uităm că se suflă în şofar în fiecare dimineaţă în luna dinainte de Roş HaŞana, luna Elul, când se spun rugăciunile de Slihot (iertare), în cele zece zile între Roş HaŞana şi Iom Kipur şi de Iom Kipur.

Tradiţii şi ritualuri

Fiind vorba despre multe ritualuri vom aminti doar câteva:

- **Se adaugă rugăciuni** speciale celor obişnuite, printre care multe poezii religioase numite Piyutim. Printre cele mai importante rugăciuni se numără Avinu Malchenu şi Netane Tokef, acesta fiind rostite numai de aşkenazi.
- **Dezlegarea legămintelor** התרת נדרים. În ajun de Roş HaŞana există un ritual de dezlegare de legămintele făcute pe parcursul anului.
- **Taşlich** תשל"ך. În prima zi de sărbătoare (sau în a doua zi, dacă prima cade de Şabat) după masă participantii merg la o sursă de apă, unde se spune o rugăciune ca să fie absolviţi de păcate, acestea fiind aruncate în apă.
- Masă festivă în ajun de sărbătoare.